

Asia: HE 139/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle rakentamislainsäädännön ja siihen liittyviksi laeiksi, pe 28.10. klo 9.30 (HE 139/2022 vp)

Eduskunta
Eduskunnan ympäristövaliokunta

Asiantuntijalausunnon esittäjä: Katja Lähtinen, Päivi Merilä, Erkki Verkasalo

Luken asiantuntijalausunto

1 Johdanto

Kiitämme mahdollisuudesta kommentoida hallituksen esitystä eduskunnalle uudesta rakentamislainsäädännöstä ja siihen liittyvistä laeista. Kokonaisuudessaan näemme tärkeäksi, että uudessa rakentamislainsäädännössä pyritään ottamaan huomioon globaalissa toimintaympäristössä edellisen lain voimaantulon jälkeen tapahtuneet muutokset, esim. ilmastoon, energiaan, luonnon monimuotoisuuteen, kaupunkiasumiseen vs. haja-asutukseen ja digitalisaatioon liittyvät kysymykset. Tärkeää on myös se, että esim. materiaalien kierrätykseen, uudelleenkäyttöön, rakennusten elinkaareen ja käyttöikään liittyvät näkökulmat ja näihin liittyvät toimijoiden vastuut nostetaan esille lakiuudistuksessa, koska niihin liittyvien kysymysten ratkaisu on rakennussektorin kiertotalouden kehittämisen ehdoton edellytys. Rakennus-, energia- ja liikennedirektiivien vaatimukset ovat edelleen lisääntymässä eurooppalaisessa sääntelyssä ja heijastuvat entistä enemmän kotimaiseen sääntelyyn, jota on syytä soveltaa rakentamisen ja luonnonvarojen käytön toimintaympäristömme erityispiirteiden mukaisesti. Tämän kommentin ovat laatineet Luonnonvarakeskuksesta tutkimuspäällikkö, johtava tutkija Päivi Merilä, tutkimusprofessori Erkki Verkasalo ja tutkimusprofessori Katja Lähtinen.

2 Lausunto

Lausunnossamme olemme keskittyneet erityisesti materiaaleihin ja rakentamisen järjestelmiin liittyviin rakentamisen elinkaaren aikaisiin vähähiilisyys- ja ilmastovaikutuskysymyksiin, rakennusten terveys- ja hyvinvointivaikutuksiin ja yritysten toimintamahdollisuuksiin ja kilpailukykyyn. Olemme jäsenille kommentoineet lakiesitys-dokumentin alkuperäisen sisällysluettelon mukaisesti. Erityisesti olemme kiinnittäneet huomiota puurakentamiseen liittyviin osa-alueisiin: puu ei ainoastaan mahdollista suotuisien ilmastovaikutusten aikaansaamista uudis- ja korjausrakentamisessa, vaan myös sellaisten teollisten prosessien ja rakentamisen ratkaisujen käyttöönoton, joita mm. betonirakentamisessa ei voida hyödyntää.

3 Lausunnon tiivistelmä

Lakiesityksessä otetaan merkittävilta osin huomioon seikkoja, joilla mm. rakennusten suunnitteluun, rakennustekniikoihin ja -materiaaleihin liittyvillä valinnoilla voidaan pidentää niiden elinkaarta suotuisien ilmasto- ja hiilensidontavaikutusten aikaansaamiseksi. Lakiesityksen tavoitteiden toteuttaminen edellyttää huomattavaa toimijoiden osaamisen lisäämistä ja rakennussektorin kehitystyötä, jotta aineistolähteet ja laskentamenetelmät mahdollistaisivat luotettavien ja läpinäkyvien ekologisten, taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten arviointien tekemisen. Taloudellisten vaikutusten

selvittäminen on osoittautunut lakiehdotusta laadittaessa lähes mahdottomaksi tehtäväksi, joten tähän riskiin on kiinnitettävä huomiota lain lopullisessa valmistelussa ja sitovuuksien määrittelyssä. Lakiehdotuksen tulee kannustaa innovatiivisten rakennusmateriaalien ja rakennus- ja purkujätteiden edelleen kehittämiseen ja mahdollistaa rakentamisen arvoketjujen ja yritysverkkojen käyttöön ottaminen rakennushankkeiden suunnittelussa ja toteutuksessa kiertotalouden periaatteiden mukaisesti.

Lakiesityksen tavoitteiden toteuttaminen ja toteutuksen käytännön toimenpiteiden vaikutusten seuranta edellyttää käsitteiden hyvää määrittelyä. Hiilijalanjälki ja hiilikädenjälki on tarpeen nostaa lainsäädännössä tasavertaisiksi kriteereiksi uuden kiertotalousmaailman systeemisessä kokonaisuudessa. Tämän ohella tulee myös kestävä metsätalous määritellä yksiselitteisesti suhteessa rakentamiseen ja materiaalien käyttöön ottaen huomioon metsälainsäädäntömme. Lisäksi fossiilisten raaka-aineiden ja energian korvaaminen uudistuvista ja kestävästä lähteistä peräisin olevilla tulee nostaa näkyvästi esille. Ihminen rakennusten asujana ja käyttäjänä on myös keskiössä, joten lainsäädännössä tulee pyrkiä myös rakentamisen turvallisuus, terveellisyys- ja hyvinvointikysymysten edistämiseen. Nämä kysymykset on nostettu esille julkisessa keskustelussa ja tutkimuksessa erityisesti puurakentamisen yhteydessä.

Jani Lehto

Johtaja, biotalous ja ympäristö

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 26.10.2022 klo 13:06:24.

Asiantuntijalausunnon valmistelijat:

Katja Lähtinen, Päivi Merilä

Liitteet:

Tiedoksi: